

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: ת"י אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-2322621/3/4. תאריך: 136. מען מברק: "עולמפרם". העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסף ינאי • עורכת-בנית: יוסף שנון • עורכת כיתוב: ענת ישראל • צימני מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תיאוב, רחוב ב"י אביגדור • הפצה, "גד" בע"מ • גזופות: צינוקורפיה, "כספי" בע"מ.

מוניסטים על המדינה (באמצעות עליה המונית של קומוניסטים יהודיים מברית המועצות) וגם אפשרות של מילחמה גר-עינית.

הסיפור האחרון הוא משמך את תשומת לבו של דן עומר. לא רק ביגלל המיקריות של התאריך — 25 שנים — אלא גם ביגלל התוכן. כי דווקא בימים אלה התיחדשה המחשבה על הסכנות הגרעיניות הצפויות לישראל, עם חדירת הנשק הרעוני לעיראק, ואולי גם ללוב. כתבתי על כך במדור הנדון ("מאזן האימה",

קיא קיי

השבועון קראתי סיפור של מדע בדיוני. כשסיימתי את קריאתו, חשתי בי לחלה קרה.

וזה מורו. כי את הסיפור כתבתי בעצמי — לפני 25 שנים.

לא קל לאדם לקרוא דברים שהוא כתב לפני שנים כה רבות. הזמן עשה את שלו. היסגנון ודרך-המחשבה השתנו. הוא קורא את הדברים כאילו נכתבו בידי אדם אחר. זה נכון על אמת כמה וכמה כאשר מדובר על סיפור עתידי. כל סיפור המנסה לנחש את אשר עומד להתרחש בעוד דור או כמה דורות נראה, בדיעבד, כמטופש למדי. שהרי כל מי שכותב על העתיד, אינו יכול להשתמש אלא במושגים של ההווה. די לקרוא את סיפורו העתידי של מייסד הציונות, תיאודור הרצל, אלט-נוילנד ("הארץ הישנה-חדשה"), כדי לראות מוד על ההבדל העצום שיש בהכרח בין העתיד החזוי ובין המציאות הפרואית שנוצרה. כיום נראה סיפורו של הרצל כתיאור נאיבי, כימעט ילדותי.

לכן, כאשר טילפן אלי דן עומר לפני כמה ימים וביקש ממני לקרוא מחדש סיפור שכתבתי בעצמי לפני 25 שנים בדיוק, היסתי. רק אחרי שהפציר בי מאוד, החלטתי לעשות כן. דן עומר הוא בעל זיכרון פינומגלי, והוא בקיא מאין כמוהו בתולדות העולם הזה מאז היווסד המערכת הנוכחית לפני 30 שנה. הוא המנצח על המדור המתקת (לפחות בעיני) זה היה העולם הזה שהיה לפני 25 שנים.

"מאזן האימה" הגרעיני

בשבת בבוקר נטלתי, על כן, את גיליון העולם הזה (931). שהופיע לפני 25 שנים. הוא נושא את התאריך 18 באוגוסט 1955.

קשה לזכור כיום את התקופה ההיא, תקופת התמימות של המדינה. מילחמת העצמאות הסתיימה רק ארבע שנים לפני כן. איש לא חלם על מיבצע-סיני. שהתיחש כשנה ותודשיים לאחר מכן. ישראל שכלה בגבולותיה, ואיש לא העלה על דעתו שאפשר או שצריך להרחיבם.

גיליון שבועון היה רגיל. על השער הופיעה תמונה מטרט חדש של ואלט דיסני. בעמודים הפנימיים תואר ביקור של תיאודור אהל בעולם התחתון של יפן. כהצגה אהל. הכתב המשוטט של העולם הזה. עמוס קינן. סיפר על גבינות פאריס. במדור אנשים הופיע התצלום הרשון של מנחם בגין בלי שפם. שבוע לפני כן נפתח המושב הראשון של ה"כנסת השלישית, שנבחרה על עתה. אך הגיליון הכלי פצצה. תרתי משמע: הפצצה הגרעינית.

היה זה סיפור עתידי (המילה לא היתה עדיין קיימת אז), שאותו כתבתי במיטגרת סידרת סיפורים בשם "זה קרה ב-1975". בסידרה זו בחנתי כמה סכנות פוטנציאליות הצפויות לישראל בעוד דור — הפני כה פאסיטית בישראל, השתלטות הקר-

שנים רבות התפוצצה פרשת השוחד של תל-גיבורים, שבמרכזה עמד שר-בריאות דתי.

ייגאל ידן מופיע בסיפור כשר-החינוך. האם ניתן היה לחשוב ב-1955. גם בעזרת הדימויו הפרוע ביותר, על הופעת הייצור המזור ששמו ד"ש?

ועוד פרט קטנטן. האמנתי ב-1955 כי המיליטריום הישראלי יגדל וכי יהיה צורך למצוא בבווא העת דרגה צבאית חדשה, שתהיה מקבילה למארשאל. המצאתי את הדרגה "שר-אלוף". והנה בא מנחם בגין וטוען כי יש צורך בדרגה חדשה ל-רמטכ"ל. הוא הציע את התואר "מצביא". את דמותו של צלאח-אל-דין המצאתי ללא דוגמה מוחשית. אך הנה הופיעה בי זירה המרחבית אדם הדומה לו להפליא: מועמר קדאפי הלובי, המבקש להשתלט על מצרים.

התופעה של התאגדות הקצינים הבכירי, רים, כדי לכפות החלטה על ממשלת-ישראל, התרחשה כעבור תריסר שנים, בימי-החרדה ערב מילחמת ששת-הימים.

"לא חשוב היכן הגבול"

למעשה הזה הסיפור משנת 1955 מראש את הוויכוח המסעיר את ישראל מאז 1967, וההולך ומחריף דווקא בימינו: האם ניתן לבסס את ביטחון-ישראל על כיבוש שטחים? האם יש ערך ל"עומק איסטרטגי" בעידן גרעיני?

את אמונתי הבסיסית ניסיתי במישפט אחד בתזכיר של אהוד דיין, המופיע בסיפור: "לא חשוב היכן הגבול, אלא מה יש מאחוריו".

ב-1955 התכוונתי להזהיר: אם יתאחדו

לא ננקוט יוזמת-שלום מכוננת, נכתב בעיקבות של טרגדיה יוונית במילחמת-נצה, שתוביל בסופה להשמדה הדדית.

שנתיים לפני כן העליתי לראשונה את הרעיון של הקמת מיניסטרויון מיוחד ל-השגת השלום (את הרעיון גיבשתי כעבור שנה תחת הכותרת "מטכ"ל לבן"). ובאותה שנה הצעתי לתמוך בהקמתה של תנועה לאומית פלסטינית עצמאית, כדי שזו תקים מדינה פלסטינית לצד ישראל, חוץ ברית עימה. זה היה שמונה שנים לפני שנולד אש"ף. (את התוכנית המפורטת הראשונה להקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגדה וברצועה פירסמתי מעל עמודי העולם הזה בשבועות 1957).

כאשר קוראים סיפור עתידי נשנת לפני דור, הפיתוי הראשון הוא, כמובן, להשוות את ה"נבואות" שבו עם המציאות שנוצרה. מבחינה זו יש בסיפור תרגיל מעניין: מפת הכיבושים של ישראל בי-ארבעה מילחמות הבאות.

לפני שאין פחות אלה זהות עם מפת הכיבושים שהיו בפועל. אך מעניין לציין כמה פרטים מפתיעים:

- הסיפור משנת 1955 ניבא כי עד 1975 תנהל ישראל שלוש מילחמות נוספות (מילבד מילחמת-העצמאות) — וכך בדיוק קרה. המילחמות לא פרצו ב-1958, ב-1964 וב-1968. כפי שניבא הסיפור, אלא ב-1956, ב-1967 וב-1973.

מפת הכיבושים בסיפור מקבילה במידה די רבה ליעדים העיקריים של כיבוש ישראל מאז. היא הקדימה את כיבוש הגדה המערבית בתשע שנים, איחדה את כיבוש שארם-אל-שייח' בשנה אחת, וזוהתה את כיבוש עבר-הירדן הצפוני, שעדיין לא התקיים. היא ניבאה את כיבוש רמת-הגולן, שלוש שנים לפני שהתרחש בפועל. ומעניין ביותר: הסיפור משנת 1955 ניבא כי תהיה הפיכה נוצרית-

עלים להגותש בנעק הנור שבידיו.

העולם הזה (2236), זכמה מנהיגים החלו מדברים גליות על מצב זה.

"מאזן האימה" הגרעיני במרחב שלנו שוב אינו חזון לו לעסוק בעבודות צדדיות, ועל כן חתם בשם "ברחור". מי שמתעניין בדרכו האמנותית של בק, בוודאי ימצא עניין בציורים אלה. הם כבר מגלים אמן בעל-העתיד. מבחינה זו היו גם הם "עתידיים".

כאשר קראתי את הסיפור, השתכנעתי כי דן עומר צדק. כדאי היה לפרסמו במלואו מחדש. על כן הוא מתפרסם בי עמודים הבאים.

"מטכ"ל לבן"

והסיבוב החמישי

מובן שחיתה לי כוונה בכתיבת הסיפורים האלה. לא היה זה סתם מישחק אינטלקטואלי וכפרותי. רציתי להזהיר מפני סכנות שהגית בהן.

אותו סיפור — "הסיבוב החמישי" — נועד להבהיר לציבור באופן דרמטי שאם

הסיפור המקורי בגיליון "העולם הזה" (931), באוגוסט 1955

ארצות-ערב, ואם יקום כזה ערבי מוחץ מעבר לגבול — לא יועילו גם גבולות מורחבים. ואילו הגבול הקיים (אז) הוא גבול טוב, אם מן העבר השני ישכון עולם ערבי החי בשלום עם ישראל.

מחשבה זו הולידה, אחרי מילחמת ששת-הימים, את התיזה האומרת, "השלום חשוב מן השטחים", ואת ההצעה "שלום תמורת שטחים". כל השלום תמורת כל ה"שטחים".

בנקודה אחת טעיתי: הפרזתי בהארכת המהירות של תהליך ההתאחדות של ה"עולם הערבי". בימים ההם, כאשר גמאל עבד-אל-נאצר שלט במצרים, וכאשר כור כבר נרך במהירות בעולם הערבי, לא הערכתי כוונה את הכוחות הנגדיים, ה"מעכבים" — ואף עצרים — תהליך זה. אך הבה ניתן לך לשפוט בעצמך. כי עמודים הבאים מתפרסם הסיפור המקורי כמו שהיה. בלי תיקוני תוכן וסיגנון. יחד עם הציורים המקוריים, ואף ב"עימוד" ה"מקורי". אם זה מעורר אצלך תגובה, מדוע לא תרשום אותה ותשלח אותה אלינו?

לואי ספיני

מארונית בלבנון, וכי כתוצאה מכך תקום מובלעת נוצרית בדרום-לבנון, שתהיה מדינת-חסות ישראלית.

- גם בפרטם הקטנים ביותר יש, לפעמים, דמיון מוזר למציאות. בסיפור מדובר על הפיכת רמאללה ל"רמת-אל". במציאות קמה בית-אל ליד רמאללה. הפייכת ג'נין ל"עיר-גנים" תיתכן בכל רגע, תודות לאריק שרון.

כאשר ה"קיימות" "נבואות" כאלה פירוש הדבר ל"חזון מראש מגמות אמיתיות, הקיימות במציאות. נדמה שיש כאן אישור לכך.

אהוד דיין ומועמר קד'אפי

כאשר כותבים סיפור עתידי, קשה להתאפק מלהכניס בו גם מישחקים קטנים. כך עשיתי כאשר שיתקתי בשמות. אהוד דיין, המולך בסיפור, הוא, כמובן, בנו הר בכור של משה דיין, שהיה אז ילד. ה"ש" תמשיכי בו כדי להכניס, בדרך אגב, כמה הערות אישיות על דויד בן-גוריון ודיין, וגם כדי להמחיש את מימד-הזמן בצורה בולטת יותר.

אפשר רק לנחש כיום מי היה שר-הבריאות המושחת שבסיפור. אך כעבור